

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-09-07

Diarienummer 1049/23

Handläggare

Anette Åke

Telefon: 031-365 00 00 (växel)

E-post: anette.ake@arbvux.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen om motion av Anders Svensson (M) och Nina Miskovsky (M) om att utreda flytt av Integrationscentrum

Förslag till beslut

1. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning tillstyrker förslaget i motionen från Anders Svensson (M) och Nina Miskovsky (M) om att genomföra en utredning av Integrationscentrums organisatoriska tillhörighet.
2. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som nämndens eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har gett nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning samt socialnämnden Centrum i uppdrag att yttra sig om en motion till kommunfullmäktige om att utreda flytt av Integrationscentrum från socialnämnd Centrum till nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning.

Förvaltningen redogör i ärendet för aktuella statliga utredningar och annan påverkan på området samt vad förvaltningen bedömer en eventuell utredning bör innehålla i det fall det finns politiskt stöd för att genomföra en sådan. Förvaltningen menar att nya förutsättningar med minskat flyktningsmottagande och hur de verksamheter som möter dessa personer kan anpassas organisatoriskt och finansiellt på ett bra sätt i Göteborgs Stad måste bedömas långsiktigt. Det är många faktorer både på nationell och lokal nivå som påverkar de långsiktiga effekterna av flyktingpolitiken. Förvaltningen bedömer att integration, mottagningsfrågor och koordinering av dessa bör värderas samlat av Göteborgs Stad.

Förvaltningen föreslår därför att nämnden tillstyrker förslaget i motionen, utifrån ovan resonemang, att genomföra en förutsättningslös utredning av Integrationscentrums organisatoriska tillhörighet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ett övertagande av verksamheten inom Integrationscentrum skulle innebära en kostnadsökning för förvaltningen. Vid ett övertagande behöver det utredas om det ska utföras i egen regi eller av upphandlad leverantör. Integrationscentrum har idag byggt upp sin verksamhet kring att i stor utsträckning ha anställda som kan de olika språken för de tjänster som verksamheten erbjuder till sina deltagare. Det är en kompetens som

förvaltningen idag saknar och som är en viktig kostnadsfaktor vid en eventuell flytt av verksamheten till nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning.

Det får ekonomiska konsekvenser ur ett individ- och samhällsperspektiv om vuxna individer inte bidrar till välfärdssystemen och kan fylla luckor i branscher med kompetensförsörjningsbehov. Det drabbar inte bra individen som inte blir självförsörjande utan risken för att barnen i vuxen ålder också kommer stå utanför arbetsmarknaden. Utrikes födda utanför Europa som är kortutbildade löper störst risk att bli långtidsarbetslösa och långtidsberoende inom försörjningsstöd.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Det finns ett tydligt stöd för att utrikes föddas integration har stor betydelse för deras barns integration på arbetsmarknaden och i samhället. Ett aktivt deltagande i arbets- och samhällslivet minskar således risken för att ett utanförskap hos föräldrarna går i arv till barnen. Att tidigt i etableringsprocessen erbjuda insatser i en kedja är viktigt för att individen snabbare ska integrera sig i det svenska samhället och för att individen ska nå egenförsörjning. Integrationscentrums insatser är att betrakta som förberedande insatser och är värdefulla som en del i en kedja av insatser för att individen ska nå ett arbete. De insatser som förvaltningen tar fram tillsammans med Arbetsförmedlingen för deltagare inom etableringsprogrammet som exempelvis jobbspår syftar till att individerna snabbare ska nå ett arbete. Jobbspåren är en kombination av utbildning, praktik och arbete och där det finns arbetsgivare som är beredd att anställa efter avslutat jobbspår.

I Arbetsförmedlingens rapport "Att studera progression - en kartläggning av vägen genom insatser till arbete" framgår att sannolikheten att övergå till ett osubventionerat arbete är högst bland de som haft mer arbetsmarknadsnära insatser, eller ett nystartsjobb. Låg sannolikhet att övergå till osubventionerat arbete för de som deltagit i förberedande insatser och jobbsökaraktiviteter.

Resultaten för arbetssökande inom etableringen och jobb- och utvecklingsgarantin indikerar att det tycks ske ett stegvis närmande mot arbetsmarknaden, där arbetssökande successivt förflyttar sig mellan insatser som är förknippade med en högre sannolikhet att övergå till osubventionerat arbete.

Samverkan

Förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 19 september 2023.

Beslutet skickas till

Stadsledningskontoret (dnr 0579/23) senast den 6 oktober 2023.

Bilagor

1. Motion av Anders Svensson (M) och Nina Miskovsky (M) om att utreda flytt av Integrationscentrum från socialnämnd Centrum till nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, Göteborgs Stads kommunfullmäktige, Handling 2023 nr 133

Ärendet

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har fått i uppdrag att yttra sig om en motion till kommunfullmäktige som berör nämndens verksamhet. Nämndens yttrande ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 6 oktober 2023.

Beskrivning av ärendet

Anders Svensson (M) och Nina Miskovsky (M) har skrivit en motion till kommunfullmäktige om att utreda flytt av Integrationscentrum från socialnämnd Centrum till nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning. Stadsledningskontoret har gett nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning samt socialnämnden Centrum i uppdrag att yttra sig om förslagen i motionen.

Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att utreda en flytt av Integrationscentrum från socialnämnd Centrum till nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning. Motionärerna argumenterar för att en sådan flytt bör ske för att få en ökad samordning kring de delar som rör arbetsmarknad och studier i syfte att öka takten på den tid det tar för en nyanländ att etablera sig på arbetsmarknaden. Motionerna bedömer att det kommer underlätta för att tidigt koordinera insatser om det sker under en förvaltnings ansvarsområde, samtidigt som risken för utanförskap och dess bieffekter minskar om samordnade insatser sätts in tidigt.

Integrationscentrums verksamhet

Integrationscentrums målgrupp är personer som bor i Göteborgs Stad, är födda utanför EU/EES, som har fått uppehållstillstånd som flykting eller skyddsbehövande samt deras anhöriga upp till 36 månader efter beviljat uppehållstillstånd och personnummer.

Integrationscentrum har 26 årsarbetare med språkkompetens anställda hos sig. Förutom samhällsorienteringen utifrån lag (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare erbjuds ytterligare kurser bland annat digital kompetens och förälder i nytt land. Samhällsorientering som är på 100 timmar ges på modersmål. Delar av samhällsorienteringen som består av sju teman rör utbildning och arbetsmarknad.

Till de mindre vanligt förekommande språken där språkkompetensen inte finns hos personalen kan tolk användas. Det har blivit en ökning av deltagare där tolk behöver användas och grupper med de vanligt förekommande språken har färre deltagare. Integrationscentrum har även ett informationskontor där information ges till nyanlända och utrikesfödda i välfärdsärenden.

Sedan några år tillbaka avropar förvaltningen insatsen ”mitt arbetsliv” från Integrationscentrum. Insatsen är för deltagare på kompetenscentrum som har arabiska eller somaliska som modersmål och där man gör bedömning att de behöver få mer samhällsinformation riktad mot svensk arbetsmarknad och dess förutsättningar på sitt modersmål. Det rör sig om ungefär 40 deltagare under ett år som går in i den insatsen.

Aktuella statliga utredningar och annan påverkan på området

Förvaltningen har identifierat ett antal pågående statliga utredningar samt andra faktorer och projekt som bedöms ha koppling till motionens förslag.

Etablering för fler - Jämställda möjligheter till integration (SOU 2023:24)

Utredningens uppdrag är att lämna förslag på åtgärder som särskilt syftar till att skynda

på utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden. I utredningens uppdrag ingår bland annat att:

- föreslå om målgruppen för Arbetsförmedlingens etableringsprogram bör utvidgas,
- föreslå hur ramtiden för etableringsprogrammet kan anpassas så att den inte begränsar möjligheten att ta del av insatser,
- föreslå hur etableringsprogrammet kan bli mer flexibelt för nyanlända som står långt från arbetsmarknaden

Genom tilläggsdirektiv den 30 mars 2023 utvidgades uppdraget till att även föreslå hur jämställdhetsperspektivet kan synliggöras i integrationspolitiken. I ytterligare tilläggsdirektiv den 29 juni 2023 fick utredaren även följande uppdrag:

- föreslå ett nytt mål för integrationspolitiken där samhällets insatser utgår ifrån att den som långvarigt befinner sig i Sverige ska ta ansvar för att bli en del av det svenska samhället,
- analysera om regelverket för etableringsersättning, etableringstillägget och bostadsersättning innehåller tillräckligt starka incitament för att den nyanlände ska börja arbeta eller utöka sin arbetstid,
- utifrån analysen lämna förslag på hur regelverket för ersättningarna bör förändras,
- oavsett resultatet av analysen lämna förslag på hur etableringstillägget och bostadsersättning kan avskaffas, och lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 maj 2024. Den del av uppdraget som avser att föreslå ett nytt mål för integrationspolitiken ska dock redovisas senast den 31 januari 2024.

I maj 2023 publicerades ett delbetänkande som avrapportering av den del av uppdraget som gäller anpassningar av etableringsprogrammet. Delbetänkandet är nu utskickad på remiss, där Göteborgs Stad är en av remissinsatserna. Delbetänkandets förslag syftar till att fler utrikes födda kvinnor ska ges bättre förutsättningar att etablera sig i arbets- och samhällslivet och därmed bli självförsörjande och få ökad egenmakt. Utredningen bedömer att förslagen sammantaget förväntas bidra till att förbättra möjligheterna för nyanlända invandrare, i synnerhet kvinnor, att snabbare etablera sig på arbetsmarknaden. Förslagen kan även bidra till att möta behoven av kompetensförsörjning på arbetsmarknaden och därmed bidra till sysselsättning och tillväxt. Förslagen föreslås träda i kraft från den 1 januari 2025.

En ny ordning för asylsökandes boende (SOU 2022:64)

Utredningens uppdrag har bestått i att föreslå åtgärder för att fler ska bo på asylboende. Eget boende ska inte längre finnas som ett uttryckligt alternativ. Även att föreslå en skyldighet för asylsökande att delta i den samhällsintroduktion som anordnas av Migrationsverket. Utredningen föreslår att författningsändringarna ska träda i kraft den 1 april 2024.

Överenskommelse mellan Göteborgs Stad och Arbetsförmedlingen i Göteborg

Det finns en etablerad samverkan mellan Arbetsförmedlingen i Göteborg och Göteborgs Stad där centrala överenskommelser har upprättats mellan parterna sedan 2016. Den senaste överenskommelsen trädde i kraft i februari 2023. Överenskommelsen klargör vad

parterna vill åstadkomma med sin samverkan. Huvudsyftet är att gemensamt förflytta de identifierade individer som bedöms behöva båda parter stöd för att närma sig arbete eller studier.

Individer i etableringsprocess är en av fem målgrupper i den senaste överenskommelsen som parterna samverkar kring. I gruppen för individer i en etableringsprocess ingår förutom Arbetsförmedlingen representanter från socialförvaltningen Centrum och arbetsmarknad och vuxenutbildning. Utifrån parternas gemensamma bild av målgruppens behov och förutsättningar görs en bedömning över vilka insatser och aktiviteter som ger effekt för att förflytta individerna närmare studier eller arbete. Båda parter verktygslådor kan användas för att skapa relevanta aktiviteter och insatser för målgruppen. Samverkan rör endast de som är inskrivna på Arbetsförmedlingen.

Projekt Welcome house

Uppdraget i projektet är att skapa ett effektivt och sammanhållet mottagande för nyanlända i Göteborg med utgångspunkt för en gemensam arena i Etableringsenhetens lokaler på Andra Långgatan 19. Uppdraget är tidsbegränsat till projektperioden på två år, från den 1 april 2023 till den 31 maj 2023. I uppdraget ligger även att föra dialog om delaktighet med externa parter så som Arbetsförmedlingen, Västra Götalandsregionen, civilsamhället med flera.

Förväntat resultat är en konkret verksamhet som bedrivs i samverkan mellan arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen och socialförvaltningen Centrum (Etableringsenheten och Integrationscentrum) för ett mer samordnat och effektivt arbete med nyanlända i etablering. Verksamheten ska även omfatta samverkan med externa aktörer.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att samverkan, koordinering och integration som motionärerna vill uppnå med en flytt av Integrationscentrum i stora delar rymts inom delbetänkandet jämställd etablering (Etablering för fler - Jämställda möjligheter till integration (SOU 2023:24), projektet Welcome house och överenskommelsen mellan Arbetsförmedlingen i Göteborg och Göteborgs Stad.

Överenskommelse mellan Göteborgs Stad och Arbetsförmedlingen i Göteborg samt det påbörjade arbetet med Welcome house i Göteborg syftar till att individerna ska ges möjligheter till ett samordnat och koordinerat stöd för en snabbare integration och etablering på arbetsmarknaden. Förvaltningen ser att det är viktigt att belysa resultatet från det pågående arbetet för att kunna bedöma vad som kan uppnås eller inte uppnås genom den befintliga och framtidsyftande samverkan.

Arbetsförmedlingen styr innehållet i etableringsplanen för deltagare inom etableringsprogrammet. Planen ska innehålla vuxenutbildning i svenska för invandrare eller motsvarande utbildning, samhällsorientering samt andra aktiviteter som ska underlätta och påskynda den nyanländes etablering i arbets- och samhällslivet. Insatser utöver sfi som förvaltningen genomför för deltagare inom etableringsprogrammet genomförs alltid i samverkan med Arbetsförmedlingen. En flytt av integrationscentrum medför ingen ändring i skollag gällande sfi. Huvudmannaskapet för sfi kvarstår och regleras i skollag och förordning. I utredningen Etablering för fler - Jämställda möjligheter till integration (SOU 2023:24) bedömer man att cirka 10 000 personer i

landet och per år har ett behov av att ingå i ett utvidgat etableringsprogram. Enligt utredningens empiriska analys ser man att ett utvidgat etableringsprogram kan förbättra möjligheterna för nyanlända invandrare i synnerhet kvinnor att snabbare etablera sig på arbetsmarknaden. Går förslaget igenom innebär det ett fortsatt tätt samarbete med Arbetsförmedlingen från kommunens sida för att gemensamt ge individen förutsättningar att skyndsamt nå egenförsörjning.

Flera initiativ kring integration och mottagande är på gång där kommunerna tilldelas en tydligare roll i flyktningsmottagandet där den enskilde bedöms få status som kommuninvånare tidigare i asylprocessen än idag. Detta får i sin tur andra konsekvenser som vi inte kan uttala oss om fullt ut, men rimligen borde ordinarie bedömnings- och handläggningsprocesser - främst boende- och försörjningsstödsfrågor - bli en del av ordinarie verksamhet i exempelvis socialtjänsten än idag.

Arbetsmarknad och vuxenutbildning har ett samlat utbud av aktörer som ska underlätta inträdet på arbetsmarknaden både i form av utbildningar och arbetsmarknadsinsatser. En viktig pusselbit i den helheten är samhällsorienteringen och andra introduktionskurser. Dessa skulle hos arbetsmarknad- och vuxenutbildningsförvaltningen upphandlas och bli en del av ett samlat tjänsteutbud som hålls ihop av samma aktörer som levererar exempelvis sfi. Här finns en komparativ fördel som behöver utredas vidare. Viktigt att tillägga att det måste ske i samförstånd med Arbetsförmedlingen.

Stora delar av det som Integrationscentrum utför är inom det sociala området. Frågan behöver tittas närmare på om de sociala insatserna som idag utförs av Integrationscentrum ryms inom reglementet för nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning. Reglementet omfattas inte av socialtjänstlagen i nuvarande lydelse. Förvaltningen bedömer inte att det är i linje med förvaltningens uppdrag att utföra uppgifter som tillhör socialtjänsten.

Förvaltningen bedömer att aktuell utredning (Etablering för fler - Jämställda möjligheter till integration (SOU 2023:24), projektet Welcome house och samverkan mellan Arbetsförmedlingen i Göteborg och Göteborgs Stad bör beaktas vid en eventuell utredning om en organisationsförändring. En konsekvensanalys av vad en flytt av Integrationscentrum till förvaltningen skulle innebära behöver också göras. Delar av verksamheten som idag bedrivs på Integrationscentrum faller under socialtjänstlagen och där tillhörande myndighetsutövning.

Oavsett Integrationscentrums hemvist medför den statliga styrningen att det krävs samverkan med Arbetsförmedlingen, näringslivet och andra aktörer för att lyckas med uppdraget att ge fler nyanlända vägar in i det svenska samhället.

Om man politiskt bestämmer sig för en verksamhetsflytt eller verksamhetsövergång behöver denna utredas på ett tydligt sätt. De myndighetsbaserade delarna behöver ha en fortsatt hemvist inom socialtjänsten medan flera utförande delar kan göras av arbetsmarknad och vuxenutbildning, fast då med en anskaffning som grund framför egenanställd personal.

Nya förutsättningar med minskat flyktningsmottagande och hur de verksamheter som möter dessa personer kan anpassas organisatoriskt och finansiellt på ett bra sätt i Göteborgs Stad måste bedömas långsiktigt. Det är många faktorer både på nationell och lokal nivå som påverkar de långsiktiga effekterna av flyktingpolitiken. Förvaltningen

bedömer att integration, mottagningsfrågor och koordinering av dessa bör värderas samlat av Göteborgs Stad.

Förvaltningen föreslår därför att nämnden tillstyrker förslaget i motionen, utifrån ovan resonemang, att genomföra en förutsättningslös utredning av Integrationscentrums organisatoriska tillhörighet.

Andreas Lökholt
Förvaltningsdirektör

Handling 2023 nr 133

Motion av Anders Svensson (M) och Nina Miskovsky (M) om att utreda flytt av Integrationscentrum från socialnämnd Centrum till nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning

Att komma till Sverige från ett annat land är en utmaning. Det är mycket nytt man behöver lära sig för att integreras i det svenska samhället, men det är också många olika insatser från samhällets sida som behöver koordineras.

Göteborg stad samlar idag flera delar av mottagandet i Integrationscentrum som idag organisatoriskt tillhör Socialnämnd Centrum. Här kan den nyanlände få samhällsorientering, fördjupningskurser, gå på tematräffar och ta del av andra aktiviteter.

Parallellt med detta krävs studier i svenska språket, svenska för invandrare (SFI) vilket tillhandahålls av Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning. Det är även under denna nämnd olika insatser görs för att underlätta för den nyanlände att komma in på arbetsmarknaden.

Att så snabbt som möjligt få ett arbete är helt centralt för att komma in i det svenska samhället och inte hamna i utanförskap. Ett utanförskap som riskerar leda till ohälsosamhet och medför större risk att hamna i kriminella miljöer. Ovan beskrivna insatser behöver koordineras och samordnas i så stor utsträckning som möjligt – och det görs bäst om insatserna organisatoriskt sorterar under en och samma förvaltning.

Vi som står bakom denna motion menar därför att Integrationscentrum bör flyttas organisatoriskt så att den hamnar under samma förvaltning som har ansvar för SFI och arbetsmarknadsinsatser flyttas från Socialnämnd Centrum till Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige:

Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda en flytt av Integrationscentrum från socialnämnd Centrum till nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning.

Anders Svensson (M)

Nina Miskovsky (M)